

ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ

ਬਨਾਮ

ਯੰਜਾਬ ਸਟੇਟ (2009 ਦੀ ਫੈਜਦਾਰੀ ਯਥੀਲ ਨੰ. 406) 27 ਫਰਵਰੀ, 2009

[ਡਾ. ਯਰਿਜੀਤ ਯਸਾਇਤ ਯਤੇ ਯਸੋਰ ਕੁਮਾਰ ਗਾਂਗੁਲੀ, ਜੇ.ਜੇ.]

ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ, 1860 ਯਾਰਾ 302 - ਦੋਸੀ ਦੇ ਯਥੀਲ- ਬੰਦੂਰ ਦੀ ਗੋਲੀ ਯਿਰੁ ਤਰ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਯਾਰਨ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਉਸਦੀ ਖੋਤ ਹੋ ਗਈ - ਯਾਰਾ 302 ਦੀ ਲਾਗੂਯੋਗਤਾ, ਇਸ ਯਯਾਰ 'ਤੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਰਿ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਗੋਲੀ ਚਲਾਈ ਗਈ ਸੀ - ਫੜਿਆ ਗਿਆ: ਗਲਾਂਰਿ ਇੱਕ ਗੋਲੀ ਬਰਾਮਦ ਰੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਯਤੇ ਉੱਥੇ ਸੀ. ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਸੱਟ, ਯਰ ਇਹ ਯਯਰਾਯ ਨੂੰ ਯਾਰਾ 302 ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਰੱਢੇਗਾ ਰਿਉਂਰਿ ਇਹ ਸਬਾਯਿਤ ਰੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਰਿ ਦੋਸੀ ਨੇ ਯਿਰੁ ਤਰ ਦੇ ਸਿਰ ਨੂੰ ਨਿਸਾਨਾ ਬਣਾਇਆ ਯਤੇ ਨੇੜਿਉਂ ਗੋਲੀ ਚਲਾਈ ਜੋ ਉਸਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਲੱਗੀ - ਯਾਰਾ 302 ਰੇਸ ਦੇ ਤੱਬਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਸੀ।

ਸਬੂਤ: ਸਬੰਯਤ/ਦਿਲਚਸਯੀ ਵਾਲੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਗਵਾਹੀ - ਦੀ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ: ਜਦੋਂ ਸਬੰਯਤ/ਦਿਲਚਸਯੀ ਦਾ ਇਲਜਾਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹੀ ਸਬਾਯਿਤ ਰੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ - ਸਿਰਫ ਇਹ ਬਿਆਨ ਰਿ ਯਿਰੁ ਤਰ ਦੇ ਰਿਸਤੇਦਾਰ ਹੋਣ ਰਰੇ ਉਹ ਰਬਿਤ ਤੋਰ 'ਤੇ ਦੋਸੀ ਨੂੰ ਫਸਾਉਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਰੱਖਦੇ ਹਨ, ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਰੱਦ ਰਰਨ ਲਈ ਯਯਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਰਿ ਠੋਸ ਯਤੇ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਹੈ।

ਇਸਤਗਾਮਾ ਦਾ ਯਾਮਲਾ ਸੀ ਰਿ ਸਿਰਾਇਤਰਰਤਾ ਯਿਰੁ ਤਰ ਦੇ ਭਰਾ ਯਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਵੋਟ ਯਾਉਣ ਲਈ ਰਤਾਰ ਵਿੱਚ ਖੜ੍ਹੇ ਸਨ। ਦੋਸੀ ਰਾਂਸਟੇਬਲ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਭਰਾ ਨੂੰ ਲਲਰਾਰਿਆ ਯਤੇ ਉਸ ਨਾਲ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਰੀਤਾ ਯਤੇ ਉਸ ਦੀ ਰਾਈਫਲ ਤੋਂ ਗੋਲੀ ਚਲਾ ਦਿੱਤੀ। ਗੋਲੀ ਯਿਰੁ ਤਰ ਦੇ ਸਿਰ ਵਿੱਚ ਲੱਗੀ ਯਤੇ ਉਸ ਦੀ ਖੋਤ ਹੋ ਗਈ।

ਹੋਠਲੀ ਯਦਾਲਤ ਨੇ ਚਸਮਦੀਦ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਰਰਦੇ ਹੋਏ ਯਾਰਾ 302 ਯਾਈਯੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸੀ ਠਹਿਰਾਇਆ।

ਗਾਈ ਰੋਰਟ ਨੇ ਦੋਸੀ ਨੂੰ ਬਰਰਗਾਰ ਰੱਖਿਆ। ਇਸ ਯਦਾਲਤ ਨੂੰ ਯਥੀਲ ਰਰਦਿਆਂ, ਯਥੀਲਰਰਤਾ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਰਿ ਚਸਮਦੀਦ ਗਵਾਹ ਯਿਰੁ ਤਰ ਨਾਲ ਸਬੰਯਤ ਸਨ ਯਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਰੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਯਤੇ ਇੱਕ ਗੋਲੀ ਚਲਾਈ ਗਈ ਸੀ ਯਤੇ ਇਸ ਲਈ ਯਾਰਾ 302 ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਯਥੀਲ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਰਰਦੇ ਹੋਏ ਯਦਾਲਤ ਨੇ ਰਿਗਾ ਰਿ :-

1. ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਰਿ ਚਸਮਦੀਦ ਗਵਾਹ ਯਰਿਵਾਰਰ ਖੈਬਰ ਸਨ, ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤ ਨੂੰ 'ਯਰਤੀ-ਵਾਰ' ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਰੀਤਾ ਜਾ ਸਰਦਾ। ਜਦੋਂ ਦਿਲਚਸਯੀ ਦਾ ਇਲਜਾਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸੇ ਨੂੰ ਸਬਾਯਿਤ ਰਰਨਾ ਯੈਂਦਾ ਹੈ। ਸਿਰਫ ਇਹ ਬਿਆਨ ਰਿ ਯਿਰੁ ਤਰ ਦੇ ਰਿਸਤੇਦਾਰ ਹੋਣ ਰਰੇ ਉਹ ਦੋਸੀ ਨੂੰ ਝੂਠਾ ਫਸਾਉਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਰੱਖਦੇ ਹਨ, ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ

ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਸਕਦਾ ਜੋ ਕਿ ਹੋਰ ਠੋਸ ਅਤੇ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਹੋਵੇ। ਰਿਸਤਾ ਗਵਾਹ ਦੀ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਖਰਬਾਵਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਅਕਸਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਰਿਸਤੇਦਾਰ ਅਸਲ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਛੁਪਾਉਂਦਾ ਅਤੇ ਰਿਸੇ ਬੇਰਸੂਰ ਵਿਛਰਤੀ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ ਨਹੀਂ ਲਾਉਂਦਾ। ਜੇਕਰ ਝੂਠਾ ਖਰਬਾਵ ਖਾਉਣ ਦੀ ਅਧੀਲ ਰੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਨੀਂਹ ਰੱਖੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਾਵਧਾਨ ਖਰੁੱਚ ਅਧਣਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਖਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਸਬੂਤਾਂ ਦਾ ਵਿਸਲੇਸ਼ਣ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਠੋਸ ਅਤੇ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। [ਐਂਗਗ੍ਰਾਫ 6] [719-ਬੀ-ਈ]

ਦਲੀਖ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਓ.ਆਰ.ਐਸ. v. ਖੰਜਾਬ ਏਯਾਈਯਾਰ (1953) ਐਸਸੀ 364; ਗੁੱਲੀ ਚੰਦ ਅਤੇ ਓ.ਆਰ.ਐਸ. v. ਸਟੇਟ ਸਥਾਨ ਸਟੇਟ (1974) 3 SCC 698; ਵਦੀਵੇਲੁ ਬੇਵਰ ਵੀ. ਸਟੇਟ ਮਦਰਾਸ ਏਯਾਈਯਾਰ (1957) ਐਸਸੀ 614; ਮਸਾਲਟੀ ਅਤੇ ਓ.ਆਰ.ਐਸ. v. ਸਟੇਟ ਯੂ.ਪੀ. ਏਯਾਈਯਾਰ (1965) ਐਸਸੀ 202; ਖੰਜਾਬ ਵਿ. ਜਗੀਰ ਸਿੰਘ ਏਯਾਈਯਾਰ 1973 ਐਸਸੀ 2407; ਲਹਿਣਾ ਵਿ. ਹਰਿਆਣਾ ਸਟੇਟ (2002) 3 SCC 76; ਗੰਗਾਯਰ ਬੇਗੜਾ ਅਤੇ ਓ.ਆਰ.ਐਸ. v. ਉੜੀਸਾ ਸਟੇਟ (2002) 8 SCC 381; ਬਾਬੂਲਾਲ ਭਗਵਾਨ ਖੰਡਾਰੇ ਅਤੇ ਐਨ.ਆਰ. v. ਮਹਾਰਾਸਟਰ ਸਟੇਟ (2005) 10 SCC 404; ਸਲੀਮ ਸਾਹਬ ਵਿ. ਸਟੇਟ ਦੇ ਐਮ.ਪੀ. (2007) 1 ਐਸਸੀਸੀ 699 ਅਤੇ ਸੋਨੇਲਲ ਵੀ. ਸਟੇਟ ਦੇ ਐਮ.ਪੀ. 2008(11) SCR 75, 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਰੀਤਾ।

2. ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਭਾਵੇਂ ਇੱਕ ਗੋਲੀ ਬਰਾਮਦ ਰੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੀ ਸੱਟ ਲੱਗੀ ਸੀ, ਖਰ ਇਹ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਅਧਰਾਧ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਕੱਢੇਗਾ।

ਧਾਰਾ 302 ਯਾਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਯੂਨੀਵਰਸਲ ਐਥਲੀਕੇਸਨ ਦੇ ਨਿਯਮ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਤੈਅ ਨਹੀਂ ਰੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਗੋਲੀ ਚਲਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਧਾਰਾ 302 ਯਾਈਪੀਸੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਅਸਲ ਸਥਿਤੀ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰੇਗਾ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਹਥਿਆਰ ਦੀ ਖਰਰਿਰਤੀ, ਉਹ ਜਗ੍ਹਾ ਜਿੱਥੇ ਸੱਟ ਲੱਗੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸੱਟ ਦਾ ਸੁਭਾਅ। ਇਹ ਸਖੱਸਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਥਾਧਿਤ ਰੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੁਲਜਮ ਨੇ ਮਿਰ ਤਰ ਦੇ ਮਿਰ ਨੂੰ ਨਿਸਾਨਾ ਬਣਾ ਕੇ ਗੋਲੀ ਚਲਾਈ ਜੋ ਉਸ ਦੇ ਮਿਰ 'ਤੇ ਲੱਗੀ ਅਤੇ ਉਹ ਵੀ ਨੇੜਿਓਂ ਗੋਲੀ ਚਲਾਈ ਗਈ। [ਐਂਗ 13] [721-ਈ-ਜੀ]

ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ:

AIR (1953) SC 364 ਐਂਗਗ੍ਰਾਫ 7 ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਰੀਤਾ ਗਿਆ

(1974) 3 SCC 698 ਐਂਗਗ੍ਰਾਫ 8 ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਰੀਤਾ ਗਿਆ

ਏਕਾਈਕਾਰ (1957) ਨੈਸਮੀ 614 ਐਗਰਾਫ 8 ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਰੀਤਾ ਗਿਆ
ਏਕਾਈਕਾਰ (1965) ਨੈਸਮੀ 202 ਐਗਰਾਫ 10 ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਰੀਤਾ ਗਿਆ
ਏਕਾਈਕਾਰ 1973 ਨੈਸਮੀ 2407 ਐਗਰਾਫ 11 ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਰੀਤਾ ਗਿਆ
(2002) 3 SCC 76 ਐਗਰਾਫ 11 ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਰੀਤਾ ਗਿਆ
(2002) 8 SCC 381 ਐਗਰਾਫ 11 ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਰੀਤਾ ਗਿਆ
(2005) 10 SCC 404 ਐਗਰਾਫ 12 ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਰੀਤਾ ਗਿਆ
(2007) 1 SCC 699 ਐਗਰਾਫ 12 ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਰੀਤਾ ਗਿਆ
2008(11) SCR 75 ਐਗਰਾਫ 12 ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਰੀਤਾ ਗਿਆ

ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਧੀਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਧੀਨ ਨੰਬਰ 4061 ਮਾਲ 2009

ਫੌਜਦਾਰੀ ਨੰਬਰ 670- DB/1997 ਵਿੱਚ ਖੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਗਾਈ ਰੋਰਟ ਦੇ 05.2.07 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ ਤੋਂ।

ਸੁਧੀਰ ਨੰਦਰਾਜੋਗ - ਅਧੀਨਕਰਤਾ ਲਈ

ਵਿਵੇਕ ਗੋਇਲ, ਏਏਜੀ (ਪੀਬੀ) ਅਤੇ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਮੁਦਾਲੇ ਲਈ

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਡੀ.ਆਰ. ਅਰਿਜੀਤ ਖਾਸਾਇਤ, ਜੇ. ਵਲੋਂ ਮੁਣਾਇਆ ਗਿਆ

1. ਛੋਟ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

2. ਇਸ ਅਧੀਨ ਵਿੱਚ ਖੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਗਾਈ ਰੋਰਟ ਦੇ ਇੱਕ ਡਿਵੀਜਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ, 1860 ਦੀ ਧਾਰਾ 302 (ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ 'IPC') ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਧਿਕਾਰ ਲਈ ਅਧੀਨਕਰਤਾ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਮੁਣਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਅਤੇ 2,000/- ਰੁਪਏ ਦੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੇ ਨਾਲ ਡਿਫਾਲਟ ਮਰਤ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਆਦਰਯੋਗ ਜਿਲ੍ਹਾ ਅਤੇ ਸੈਸਨ ਜੱਜ, ਫਿਰੋਜਪੁਰ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

3. ਸੰਖੇਪ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪਿਛੋਕੜ ਦੇ ਤੱਥ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ:

ਜੇਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਬਿਲਾਫ ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਖੁੱਤਰ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਵਾਸੀ ਚੱਕ ਸੈਦੋਰੇ, ਬਾਣਾ ਸਦਰ ਜਲਾਲਾਬਾਦ, ਤਹਿਸੀਲ ਫਾਜ਼ਿਲਕਾ ਵਲੋਂ ਧਾਰਾ 302 ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਤਹਿਤ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ ਗਈ ਸਿਰਾਇਤ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮਿਤੀ 18.1.1993 ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ 9.00 ਵਜੇ ਦੇ ਕਰੀਬ ਏ. ਸਿਰਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਭਰਾ ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਉਰਫ ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਸੂਬਾ ਸਿੰਘ ਖੁੱਤਰ ਖਰਤਾਧ ਸਿੰਘ, ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਖੁੱਤਰ ਮੁਖਤਿਆਰ ਸਿੰਘ, ਖੋਹਲਾ ਸਿੰਘ ਖੁੱਤਰ ਅਰੂੜ ਸਿੰਘ ਸਾਰੇ ਵਾਸੀ ਪਿੰਡ ਚੱਕ ਸੈਦੋਰੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਸਕੂਲ 'ਚ ਜਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕੁੱਟਮਾਰ ਕਰਨ ਗਏ ਸਨ। ਖੰਜਾਇਤੀ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਵੋਟਾਂ ਸਵੇਰੇ 9.45 ਜਾਂ 10.00 ਵਜੇ ਦੇ ਕਰੀਬ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭਰਾ ਹਰਜਿੰਦਰ

ਸਿੰਘ ਨੇ ਵੋਟਰਾਂ ਨੂੰ ਸਾਂਝੀ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਦੀ ਯਕੀਨ ਰੀਤੀ ਤਾਂ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਵਿੱਚ ਵੇਈ ਝਗੜਾ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਯਕੀਨੀ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਲਈ ਵਤਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਖੜ੍ਹੇ ਸਨ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਰਾਮਟੋਬਲ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੰਬਰ 1421, ਪੀਸੀ ਬਰਾਂਚ, ਦਫਤਰ ਸੀਨੀਯਰ ਵਧਤਾਨ ਯੁਲਿਸ, ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ, (ਮੁਲਜਮ-ਯਕੀਨਰਤਾ) ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਭਰਾ ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਲਲਕਾਰਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਨਾਲ ਗਾਲੀ-ਗਲੋਚ ਰੀਤੀ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੀ ਗਈਫਲ ਵਿੱਚੋਂ ਗੋਲੀ ਚਲਾ ਦਿੱਤੀ। ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ 'ਤੇ ਚਲਾਈ ਗਈ ਗੋਲੀ ਉਸ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਲੱਗੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਖੋਰੇ 'ਤੇ ਹੀ ਖੋਤ ਹੋ ਗਈ। ਇਸ ਘਟਨਾ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਸਿਰਾਇਤਰਤਾ ਦੇ ਨਾਲ ਸੁਬਾ ਸਿੰਘ ਯੁੱਤਰ ਯੁੱਤਾਧ ਸਿੰਘ, ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਯੁੱਤਰ ਮੁਖਤਿਆਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਯੋਗਲਾ ਸਿੰਘ ਯੁੱਤਰ ਅਰੂੜ ਸਿੰਘ ਵਾਸੀ ਖਿੰਡ ਚੱਕ ਸੈਦੇਰੇ ਨਾਲ ਹੋਈ। ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਗੋਲੀ ਨਾ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਰੀਤੀ ਗਈ ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਵੇਈ ਯਕੀਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਵਤਲ ਵਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਨੇ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਹਰਬੰਸ ਲਾਲ ਵੋਲ ਰਿਪੋਰਟ ਦਰਜ ਵਰਵਾਈ, ਜਿਸ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਬਿਯਾਨ ਦਰਜ ਵਰਵਾਏ ਅਤੇ ਯਾਰਾ 304 ਯਕੀ.ਪੀ.ਸੀ. ਤਹਿਤ ਯੈਫ.ਯਕੀ.ਯਾਰ. ਨੰ.5 ਖਿਤੀ 18.1.1993 ਤਹਿਤ ਖਾਮਲਾ ਦਰਜ ਰੀਤਾ ਗਿਆ, ਪਰ ਯੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਗਿਰਫਤਾਰ ਨਹੀਂ ਰੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਵੇਈ ਵਾਰਵਾਈ ਰੀਤੀ ਗਈ। ਤੱਥ 3 ਰਿ ਉਹ ਵਈ ਵਾਰ ਯੁਲਿਸ ਸਟੇਸਨ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਸਿਰਾਇਤ ਦਰਜ ਵਰਵਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਪਈ।

ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਖਿਰ ਤਰ ਦੇਹ ਸਬੰਧੀ ਜਾਂਚ ਰਿਪੋਰਟ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਹਰਬੰਸ ਲਾਲ ਵੱਲੋਂ ਤਿਆਰ ਰੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਖਿਰ ਤਰ ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਲਾਸ ਨੂੰ ਸਿਵਲ ਹਸਪਤਾਲ ਫਾਜ਼ਿਲਕਾ ਵਿਖੇ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ, ਜਿੱਥੇ ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਲਾਸ ਦਾ ਐਸਟਮਾਰਟਮ ਵਰਵਾਇਆ ਗਿਆ। ਐਸਟ ਮਾਰਟਮ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਖੋਤ ਦਾ ਵਾਰਨ ਸੱਟਾਂ ਨੰਬਰ 1 ਅਤੇ 2 ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਸਦਮਾ ਅਤੇ ਹੈਮਰੇਜ ਵਾਰਨ ਸੀ, ਜੋ ਰਿ ਦਿਯਾਗ ਦੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹਿੱਸੇ 'ਤੇ ਸਨ ਅਤੇ ਵੁਦਰਤ ਦੇ ਸਾਯਾਰਨ ਵੋਰਸ ਵਿੱਚ ਖੋਤ ਦਾ ਵਾਰਨ ਬਣਨ ਲਈ ਵਾਫੀ ਸਨ। ਸੱਟਾਂ ਹਬਿਯਾਰਾਂ ਨਾਲ ਹੋਈਆਂ ਸਨ।

ਜਾਂਚ ਯੂਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਚਾਰਜਸੀਟ ਦਾਇਰ ਰੀਤੀ ਗਈ। ਰਿਉਂਰਿ ਯਕੀਨਰਤਾ ਨੇ ਦੋਸ ਰੱਦ ਵਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਹੇਠਲੀ ਯਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮੁਲਜਮ ਯਕੀਨਰਤਾ ਦਾ ਖੱਬ ਇਹ ਸੀ ਰਿ ਵੁੜ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਬੈਲਟ ਬਾਰਸ ਖੋਗਣ ਦੀ ਵੇਸਿਸ ਰੀਤੀ, ਜਿਸ ਵਾਰਨ ਵਾਨੂੰਨ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿਗੜ ਗਈ। ਯੁਲੀਸ ਯਾਰਟੀ ਨੇ ਭੀੜ ਨੂੰ ਖਦੇੜਨ ਲਈ ਹਵਾ ਵਿੱਚ ਗੋਲੀਆਂ ਚਲਾਈਆਂ। ਟ੍ਰਾਇਲ ਵੋਰਟ ਨੇ ਚਮਬਦੀਦ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਵਰਦੇ ਹੋਏ ਸਜਾ ਨੂੰ ਦਰਜ ਰੀਤਾ ਜਿਵੇਂ ਰਿ ਉੱਪਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਯਕੀਨ ਵਿੱਚ ਮੁੱਢਲਾ ਖੱਬ ਇਹ ਸੀ ਰਿ ਚਮਬਦੀਦ ਗਵਾਹ ਖਿਰ ਤਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਰੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਗਈ ਵੋਰਟ ਨੇ ਯਾਇਆ ਰਿ ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਰਿ ਮੁੱਖ ਗਵਾਹ ਖਿਰ ਤਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਨ ਜੋ ਰਿਸੇ ਵੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤ ਦੀ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਯੁਰਭਾਵਤ ਨਹੀਂ ਵਰਦੇ ਸਨ।

ਇਹ ਖੋਜ ਰੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਗੋਲੀ ਚਲਾਈ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਧਾਰਾ 302 ਆਈਥੀਮੀ ਦੀ ਵੇਈ ਯੋਜਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਨੋਟ ਰੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਵੇਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਵੋਟਰ ਬੇਰਾਬਰ ਹੋ ਗਏ ਸਨ ਜਾਂ ਬੈਲਟ ਬਰਸਿਆਂ ਜਾਂ ਆਈ ਬੈਲਟ ਖੋਖਰਾਂ ਨੂੰ ਖੋਹ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਬੂਤ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਥਾਪਿਤ ਰੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੇ ਮਿਰਤਰ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਲਾਇਆ ਅਤੇ ਗੋਲੀ ਚਲਾ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਧੀਲ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ।

4. ਇਸ ਅਧੀਲ ਵਿੱਚ ਅਧੀਲਰਤਾ ਦੇ ਵਰੀਲ ਦੁਆਰਾ ਹਾਈਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸਟੈਂਡ ਮੁੜ ਦੁਹਰਾਇਆ ਗਿਆ।

5. ਦੂਜੇ ਖਾਸੇ ਸਟੇਟ ਲਈ ਵਰੀਲ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਖੁਸ਼ਟੀ ਰੀਤੇ ਗਏ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਰੀਤਾ।

6. ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਚਮਕਦੀਦ ਗਵਾਹ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤ ਨੂੰ 'ਪ੍ਰਤੀ-ਵਾਰ' ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਰੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਜਦੋਂ ਦਿਲਚਸਪੀ ਦਾ ਇਲਜ਼ਾਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸੇ ਨੂੰ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨਾ ਥੋੜਾ ਹੈ। ਸਿਰਫ ਇਹ ਬਿਆਨ ਕਿ ਮਿਰਤਰ ਦੇ ਰਿਸਤੇਦਾਰ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਉਹ ਦੋਸੀ ਨੂੰ ਝੂਠਾ ਫਸਾਉਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਰੱਖਦੇ ਹਨ, ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਜੋ ਕਿ ਹੋਰ ਠੋਸ ਅਤੇ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਹੋਵੇ। ਅਸੀਂ ਇਸਤਗਾਮਾ ਖੱਬੇ ਦੇ ਸੰਸਕਰਣ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਸੰਬੰਧੀ ਵਿਵਾਦ ਨਾਲ ਵੀ ਨਜਿੱਠਾਂਗੇ। ਰਿਸਤਾ ਗਵਾਹ ਦੀ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਅਕਸਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵੇਈ ਰਿਸਤੇਦਾਰ ਅਸਲ ਦੋਸੀ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਛੁਪਾਉਂਦਾ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਬੇਰਸੂਰ ਵਿਯਕਤੀ 'ਤੇ ਦੋਸ ਨਹੀਂ ਲਾਉਂਦਾ। ਜੇਕਰ ਝੂਠਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਉਣ ਦੀ ਅਧੀਲ ਰੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਨੀਂਹ ਰੱਖੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਾਵਧਾਨ ਪਹੁੰਚ ਅਪਣਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਸਬੂਤਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਠੋਸ ਅਤੇ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ।

7. ਦਲੀਖ ਸਿੱਖ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਖੰਜਾਬ ਸਟੇਟ (ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1953 ਐਮ.ਸੀ. 364) ਇਸ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ:-

"ਇੱਕ ਗਵਾਹ ਨੂੰ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੁਤੰਤਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਜਾਂ ਉਹ ਸਰੋਤਾਂ ਤੋਂ ਖੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਜੋ ਦਾਗੀ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਤਲਬ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਗਵਾਹ ਕੋਲ ਕਾਰਨ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦੋਸੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦੁਸਮਣੀ, ਉਸਨੂੰ ਝੂਠਾ ਫਸਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਸਬੰਧ ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਵੱਧ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਦੁਸਮਣੀ ਦਾ ਨਿੱਜੀ ਕਾਰਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇੱਕ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਵਿਯਕਤੀ ਨੂੰ ਅਸੀਟਣ ਦੀ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਇੱਕ ਗਵਾਹ ਨੂੰ ਨਰਾਜ਼ਗੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਦੋਸੀ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ, ਪਰ ਅਜਿਹੀ ਆਲੋਚਨਾ ਦੀ ਨੀਂਹ ਰੱਖੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਰਿਸਤੇ ਦੀ ਮਹਿਜ਼ ਹਰੀਕਤ ਹੈ।

ਇੱਕ ਬੁਨਿਆਦ ਹੋਣ ਤੋਂ ਆਰਮਰ ਮੱਚਾਈ ਦੀ ਇੱਕ ਥੱਕੀ ਗਾਰੰਟੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਸੀਂ ਰਿਸੇ ਵਿਆਖਯਕ ਸਯਾਰਣਰਨ ਦੀ ਰੋਸ਼ਿਸ ਨਹੀਂ ਰਰ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਹਰ ਰੇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਉਸ ਦੇ ਆਖਣੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਰੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮਾਡੇ ਨਿਰੀਖਣ ਸਿਰਫ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਮੁਰਾਬਲਾ ਰਰਨ ਲਈ ਰੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜੋ ਆਰਮਰ ਸਮਝਦਾਰੀ ਦੇ ਇੱਕ ਆਮ ਨਿਯਮ ਵਜੋਂ ਮਾਡੇ ਮਾਹਮਣੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਰੋਈ ਆਮ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹਰੇਰ ਰੇਸ ਨੂੰ ਆਖਣੇ ਤੱਥਾਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਰੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।"

8. ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਗੁੱਲੀ ਚੰਦ ਅਤੇ ਓ.ਆਰ.ਐਸ. v. ਸਟੇਟ ਸਬਾਨ ਸਟੇਟ (1974 (3) SCC 698) ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਦੀਵੇਲੂ ਬੇਵਰ ਬਨਾਮ ਮਦਰਾਸ ਸਟੇਟ (AIR 1957 SC 614) 'ਤੇ ਵੀ ਭਰੋਸਾ ਰੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

9. ਅਸੀਂ ਇਹ ਵੀ ਦੇਖ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਗਵਾਹ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਰਿਸਤੇਦਾਰ ਹੋਣ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਖੱਬਯਾਤੀ ਗਵਾਹ ਹੋਣ ਦੇ ਆਯਾਰ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਰੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਦਾ ਰੋਈ ਆਯਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਬਿਉਰੀ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦਲੀਖ ਸਿੰਘ ਦੇ ਰੇਸ (ਸੁਖਰਾ) ਦੇ ਸੂਰੂ ਵਿਚ ਹੀ ਰੱਦ ਰਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਬਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਖਰਭਾਵ 'ਤੇ ਹੈਰਾਨੀ ਖਰਗਟ ਰੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਰਿਸਤੇਦਾਰ ਆਜਾਦ ਗਵਾਹ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਵਿਵੀਅਨ ਬੇਸ ਦੁਆਰਾ ਬੋਲਦਿਆਂ, ਜੋ. ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ:

"ਅਸੀਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜਾਂ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਦੇ ਚਮਖਦੀਦ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਦੀ ਖੁਸਟੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜੇਰਰ ਅਜਿਹੇ ਨਿਰੀਖਣ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦ ਇਸ ਤੱਥ 'ਤੇ ਆਯਾਰਤ ਹੈ ਕਿ ਗਵਾਹ ਯੋਰਤਾਂ ਹਨ ਅਤੇ ਸੱਤ ਮਰਦਾਂ ਦੀ ਰਿਸਮਤ ਲਟਰਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਵਾਹੀ, ਮਾਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਰੋਈ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਖਤਾ ਹੈ। ਜੇਰਰ ਇਹ ਇਸ ਰਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਮਿਰ ਤਰ ਨਾਲ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਸਬੰਧ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ। ਇਹ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਆਖਰਾਯਿਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਭੁਲੇਖਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬੈਂਚ ਨੇ ਖੁਰਾ ਰਰਨ ਦੀ ਰੋਸ਼ਿਸ ਰੀਤੀ। 'ਰਾਮੇਸਵਰ ਬਨਾਮ ਸਟੇਟ - ਸਟੇਟ ਸਬਾਨ' (ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1952 ਐਸ.ਸੀ. 54 ਖੰਨਾ 59 'ਤੇ) ਵਿਚ ਦੂਰ ਰੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜੋ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿਚ ਨਹੀਂ, ਵਰੀਲਾਂ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਵਿਚ ਰਿਸੇ ਵੀ ਰੀਮਤ 'ਤੇ ਇਹ ਬਦਰਿਸਮਤੀ ਨਾਲ ਅਜੇ ਵੀ ਰਾਇਮ ਹੈ, ।."

10. ਦੁਬਾਰਾ ਮਸਾਲਟੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿੱਚ. ਬਨਾਮ ਖੂ.ਯੀ. (ਏਆਈਆਰ 1965 ਐਸਸੀ 202) ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੇਖਿਆ: (ਖੰਨਾ 209-210 ਖੈਰਾ 14):

"ਖਰ, ਅਸੀਂ ਸੋਚਦੇ ਹਾਂ, ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੇਣਾ ਗੈਰਵਾਜਬ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਗਵਾਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਇਸ ਆਯਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਰਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਖੱਬਯਾਤੀ ਜਾਂ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦਾ ਸਬੂਤ ਹੈ..... ਇਰਮਾਤਰ ਆਯਾਰ

'ਤੇ ਅਜਿਹੇ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਮਰੈਨੀਰਲ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਕਿ ਇਹ ਖੱਬਥਾਤੀ ਹੈ ਨਿਆਂ ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਅਤੇ ਤੇਜ਼ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਬੂਤ ਦੀ ਕਿੰਨੀ ਕਦਰ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਸਬੂਤਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਨਿਆਂਦਿਕ ਖੁੰਚ ਨੂੰ ਸਾਵਧਾਨ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ; ਖਰ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਸਬੂਤ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਖੱਬਥਾਤੀ ਹੈ, ਨੂੰ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।"

11. ਇਸੇ ਖਰਭਾਵ ਲਈ ਖੰਜਾਬ ਸਟੇਟ ਬਨਾਮ . ਜਗੀਰ ਸਿੰਘ (AIR 1973 SC 2407), Lehna v. Jagir Singh (AIR 1973 SC 2407)। ਹਰਿਆਣਾ ਸਟੇਟ (2002 (3) SCC 76) ਅਤੇ ਗੰਗਾਧਰ ਬਰੋਹਾ ਅਤੇ ਓ.ਆਰ.ਐਸ. ਬਨਾਮ ਉੜੀਸਾ ਸਟੇਟ (2002 (8) SCC 381)।

12. ਬਾਬੂਲਾਲ ਭਗਵਾਨ ਖੰਡਾਰੇ v. ਮਹਾਰਾਮਟਰ ਸਟੇਟ [2005(10) SCC 404], ਅਤੇ ਅੰਗ ਵਿਚ ਵੀ ਉਥਰੋਰਤ ਸਬਿਤੀ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਲੀਮ ਮਾਹਬ ਬਨਾਮ M.P ਸਟੇਟ (2007(1) SCC 699) ਅਤੇ ਮੋਨੇਲਾਲ ਬਨਾਮ ਸਟੇਟ ਦੇ ਐਮ.ਪੀ. (22.7.2008 ਨੂੰ 2007 ਦਾ SLP (Crl.) ਨੰਬਰ 3220 ਨਿਖਟਾਇਆ ਗਿਆ)।

13. ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਹਾਲਾਂਕਿ ਇੱਕ ਗੋਲੀ ਬਰਾਮਦ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੀ ਸੱਟ ਲੱਗੀ ਸੀ। ਖਰ ਇਹ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਅਧਰਾਧ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 302 ਆਈਪੀਸੀ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਯੂਨੀਵਰਸਲ ਐਪਲੀਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਨਿਯਮ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਤੈਅ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਗੋਲੀ ਚਲਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਧਾਰਾ 302 ਆਈਪੀਸੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਅਸਲ ਸਬਿਤੀ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰੇਗਾ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਹਥਿਆਰ ਦੀ ਖਰਕਿਰਤੀ, ਉਹ ਜਗ੍ਹਾ ਜਿੱਥੇ ਸੱਟ ਲੱਗੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸੱਟ ਦੀ ਖਰਕਿਰਤੀ। ਤਤਕਾਲ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਇਹ ਸਕੱਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਮਿਰ ਤਰ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਲਗਾ ਕੇ ਗੋਲੀ ਚਲਾਈ ਜੋ ਉਸ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਲੱਗੀ ਅਤੇ ਉਹ ਵੀ ਨੇੜਿਓਂ ਗੋਲੀ ਚਲਾਈ ਗਈ।

4. ਸਬਿਤੀ ਦੇ ਉੱਥਰ ਲਾਗੂ ਅਧਰਾਧ ਧਾਰਾ 302 IPC ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਅਧੀਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਖੋਗਤਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ ਜੋ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਖਾਰਜ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਡੀ.ਜੀ.

ਅਧੀਲ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕਾਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਸਮਝਣ ਤਕ ਸੀਮਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਖੰਡਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ।

Translated by Jatinder Singh, Translator.